

PROGRAM
WYCHOWAWCZO –
PROFILAKTYCZNY

SZKOŁY PODSTAWOWEJ

NR 2

IM. MARII KONOPNICKIEJ

W CZELADZI

2019/2020

SPIS TREŚCI:

- I. Podstawy prawne.
- II. Wstęp.
- III. Misja, wizja i model absolwenta.
- IV. Cel główny i założenia programu wychowawczo – profilaktycznego szkoły.
- V. Psychospołeczna diagnoza problemów wychowawczych i profilaktycznych w szkole.
- VI. Wychowanie i profilaktyka – zadania.
- VII. Harmonogram programu profilaktyczno – wychowawczego – cele, zadania i sposoby realizacji.
- VIII. Ewaluacja.

I. PODSTAWY PRAWNE

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997r . (Dz. U. z 1997r. nr78, poz. 483 ze zm.)
2. Konwencja o Prawach Dziecka , przyjęta przez Zgromadzenie ogólne Narodów Zjednoczonych z 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. nr 120 , poz.526)
3. Ustawa z 26 stycznia 1982 – Karta Nauczyciela (tekst jedn: Dz. U Z 2017 r. poz. 1189)
4. Ustawa z 7 września 1991r. o systemie oświaty (teks jedn.:Dz. U. Zz 2016 r. poz. 1943ze zm.)
5. Ustawa z 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz59)
6. Ustawa z 26 października 1982r . o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz. U Z 2016r. poz. 487)
7. Ustawa z 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tekst jednolity Dz . U. z 2017 r. poz. 783)
8. Ustawa z 9 listopada 1995 r. o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych (Dz. U . Z 2017 R. POZ. 957)
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (Dz. U . z 2015 r poz. 1249)
10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z 31 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych form działalności wychowawczej i zapobiegawczej wśród dzieci i młodzieży zagrożonej uzależnieniem (Dz. U. z dn. 14 lutego 2003)
11. Polska Deklaracja w Sprawie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie
12. Ustawa o postępowaniu w Sprawach Nieletnich
13. Statut Szkoły

II. WSTĘP

Wychowanie młodzieży stanowi priorytet każdego społeczeństwa.

Nadrzędnym zadaniem jest w związku z tym pytanie zasadnicze pytania „ Ku jakim wartościom wychowywać młodzież ? oraz W jaki sposób wspomagać młodych ludzi w budowaniu właściwej hierarchii wartości?

Szkoła jako podstawowe środowisko wychowawcze winno zatem być wyposażone w narzędzia, którymi należy się kierować w procesie wychowania. I takim narzędziem jest niewątpliwie program profilaktyczno wychowawczy, skierowany do uczniów, nauczycieli i zaaprobowany przez rodziców.

Treści szkolnego programu wychowawczo - profilaktycznego są spójne ze statutem szkoły i wewnątrzszkolnym systemem oceniania. Dbłość o wszechstronny rozwój każdego z uczniów oraz wspomaganie wychowawczej funkcji rodziny należy, oprócz funkcji dydaktycznych, do istoty pracy szkoły. Program wychowawczo - profilaktyczny został opracowany na podstawie potrzeb i problemów występujących w środowisku szkolnym. Podstawowe zasady realizacji szkolnego programu wychowawczo - profilaktycznego obejmują:

- zaangażowanie wszystkich podmiotów społeczności szkolnej,
- powszechną znajomość założeń programu – przez uczniów, rodziców i pracowników szkoły,
- współodpowiedzialność za efekty realizacji programu,
- respektowanie praw wszystkich członków szkolnej społeczności (dyrektor, rada rodziców, samorząd uczniowski),
- współdziałanie ze środowiskiem lokalnym oraz organizacjami wspierającymi działalność szkoły.

III. MISJA, WIZJA I MODEL ABSOLWENTA.

MISJA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2 IM. MARII KONOPNICKIEJ W CZELADZI

Mądrzy uczniowie - realizujący swoje pasje i spełniający marzenia
Inspirujący uczniów i nauczycieli do działania dyrektor
Sprawdzona, profesjonalna kadra pedagogiczna
Jakość nauczania na najwyższym poziomie
Aktywni rodzice - partnerzy szkoły

WIZJA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2 IM. MARII KONOPNICKIEJ W CZELADZI

Wyposażona w nowoczesny sprzęt szkoła
Idealni nauczyciele - autorytet dla uczniów
Zaangażowani w życie szkoły rodzice
Jednomyślne działania dyrektora, nauczycieli, uczniów i rodziców
Absolwenci szkoły sportowej

MODEL ABSOLWENTA SZKOŁY PODSTAWOWEJ NR 2 IM. MARII KONOPNICKIEJ W CZELADZI

Aktywny
Biorący udział w życiu szkoły
Sprostą wszystkiemu
Otwarty na świat, ludzi i ich potrzeby
Lubiący wyzwania
Wierzący w swoje możliwości
Empatyczny
Nastawiony życzliwie do innych
Twórczy

IV. CEL GŁÓWNY I ZAŁOŻENIA PROGRAMU WYCHOWAWCZO – PROFILAKTYCZNEGO.

Zasadniczym celem programu jest wspieranie ucznia we wszechstronnym rozwoju, ukierunkowanym na osiągnięcie pełni dojrzałości fizycznej, emocjonalnej, intelektualnej, duchowej i społecznej. Program ten zawiera działania, które w systemowy sposób mają angażować wszystkich uczniów i ich rodziców oraz całe środowisko szkolne.

ZAŁOŻENIA PROGRAMU:

1. Adresatami programu są: uczniowie Szkoły Podstawowej nr 2 im. Marii Konopnickiej w Czeladzi, ich rodzice oraz nauczyciele i pracownicy szkoły.
2. Program jest realizowany przez wszystkich nauczycieli placówki przy współpracy z instytucjami wspierającymi szkołę,
3. Program jest koordynowany przez dyrektora szkoły w konsultacji z wicedyrektorami, pedagogami szkolnymi oraz przewodniczącymi zespołów,
4. Program powstał na podstawie ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki z uwzględnieniem diagnozy sytuacji szkolnej.

V. PSYCHOSPOŁECZNA DIAGNOZA PROBLEMÓW WYCHOWAWCZYCH I PROFILAKTYCZNYCH W SZKOLE.

1. Konferencja Rady Pedagogicznej (sierpień 2019r.) - powołanie Zespołu ds. Profilaktyki i Wychowania w szkole podstawowej.
2. Analiza stanu wypadkowości w szkole – najwięcej wypadków ma miejsce na lekcjach wychowania fizycznego.
3. Analiza dokumentacji pedagogów szkolnych i wychowawców pod kątem pojawiających się problemów wychowawczych (kontakty indywidualne z uczniami, konsultacje z rodzicami, interwencje pedagogiczne, poradnictwo wychowawcze dla rodziców, współpraca z Sądem Rodzinnym w Będzinie, Strażą Miejską, Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej i Poradnią Pedagogiczno – Psychologiczną – jako instytucjami wspierającymi szkołę w zakresie funkcji wychowawczo – opiekuńczej).

4. Obserwacja zachowań uczniów i przestrzegania przez nich zasad bezpieczeństwa w szkole.
5. Wnioski z ewaluacji Szkolnego Programu Profilaktyki oraz Programu Wychowawczego podczas konferencji w czerwcu 2019r.

NA PODSTAWIE DIAGNOZY STWIERDZONO:

Podczas ewaluacji zgromadzono informacje na temat prowadzonych działań na podstawie przeprowadzonych ankiet wśród uczniów, rodziców, nauczycieli, pracowników niepedagogicznych.

Podjęte działania w ramach Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego zgromadziły również poprzez systematyczną obserwację funkcjonowania uczniów w szkole przez wszystkich pracowników oraz analizę dokumentacji szkolnej.

W obszarze „Psychospołeczne diagnozowanie środowiska wychowawczego szkoły” diagnozowano sytuację wychowawczą w klasie i poczucie bezpieczeństwa w szkole.

Używanie wulgaryzmów, agresja słowna i fizyczna są to czynniki ryzyka, które zdiagnozowano, jako występujące na terenie szkoły.

Badania ankietowe potwierdziły jednak, iż zdecydowana większość uczniów w swojej klasie i w szkole czuje się bezpiecznie. Jest jednak grupa uczniów, która nie czuje się bezpiecznie w szkole. Duża grupa uczniów była świadkiem używania przez innych uczniów wulgaryzmów. Niektórzy uczniowie wskazują, iż byli świadkami zarówno agresji słownej jak i fizycznej.

Rodzice i nauczyciele oceniają atmosferę w szkole jako bezpieczną i przyjazną dla ucznia.

Jednocześnie badania ankietowe wykazały, że uczniowie nie biorą udziału w sytuacjach trudnych (agresja, niszczenie mienia, wulgarne odnoszenie się do rówieśników) ale zachowania te obserwują. Nasuwa się myśl, że po prostu nie przyznają się do tego typu zachowań.

Zdecydowana większość uczniów wskazuje, że w bieżącym roku szkolnym nikt im nie dokuczał, nie zaczepiał ani nie stosował wobec nich przemocy. Jednak są uczniowie, którzy doświadczali takich zachowań. Optymistyczny jest fakt, że większość tych uczniów zgłasza te zachowania nauczycielowi bądź pracownikowi szkoły.

Uczniowie w sytuacjach dla nich trudnych zwracają się o pomoc, w szczególności do wychowawców i rodziców. Inną grupą osób dorosłych do których uczniowie zwracają się o pomoc to: pedagog szkolny, nauczyciele uczący.

Według większości rodziców szkoła uczyła ich dzieci jak radzić sobie w sytuacjach trudnych i kryzysowych. Nauczyciele potwierdzają informacje, że na terenie szkoły spotykają się z używaniem wulgaryzmów przez uczniów, przezywaniem. Najczęściej do niewłaściwych zachowań dochodzi na korytarzu szkolnym podczas przerw.

Do czynników ryzyka zdiagnozowanych wcześniej w szkole, które mają znaczenie w prawidłowym funkcjonowaniu uczniów są :

1. trudności w szkole
2. brak umiejętności radzenia sobie z trudnościami

Wymienione czynniki ryzyka nie zagrażają naszym uczniom. Jedynym problemem wg. badanych uczniów jest fakt, że mieli oni trudności w nauce w bieżącym roku szkolnym.

Uczniowie radzą sobie z trudnościami, czują, że są rozumiani przez dorosłych, potrafią nawiązywać prawidłowe relacje z rówieśnikami. Zdecydowana większość uczniów zadeklarowała, że ma dobry kontakt z rodzicami.

W kolejnym badanym obszarze „Przeciwdziałanie zjawiskom patologii społecznej – eliminowanie czynników ryzyka” stwierdza się, że zdecydowana większość uczniów potrafiłaby odmówić w sytuacji namawiania do picia alkoholu, palenia papierosów czy zażywania narkotyków. Tylko niewielka liczba uczniów przyznała, że miałyby z tym problem.

Czynnikiem chroniącym w tym obszarze jest prawidłowe nawiązywanie relacji z rówieśnikami i dorosłymi (co stanowią badania ankietowe). W sytuacjach trudnych również uczniowie radzą sobie dobrze, wiedzą do kogo zwrócić się o pomoc i potrafią to robić.

Zdecydowana większość uczniów nie miała kontaktu ze środkami psychoaktywnymi. Jednokrotnie eksperymentowała z tymi środkami niewielka liczba uczniów. Papierosy i e-papierosy to substancja z którą uczniowie mieli najczęstszy kontakt.

Zdaniem większości rodziców szkoła uświadamiała uczniom zagrożenia ze strony uzależnień od substancji psychoaktywnych, papierosów, Internetu, prowadziła akcje profilaktyczne i happeningi.

Promocja zdrowego stylu życia to kolejny cel, który został ewaluowany.

Uczniowie wskazują, że prowadzą zdrowy styl życia poprzez:

1. zdrowe odżywianie się
2. umiejętne radzenie sobie w sytuacjach trudnych
3. niestosowanie autoagresji
4. umiejętność zwracania się o pomoc
5. dobre relacje z osobami dorosłymi (rodzice, nauczyciele)

6. zdolność skutecznego odmawiania w sytuacjach ryzykownych (papierosy, alkohol, narkotyki)
7. brak skłonności do sięgania po substancje psychoaktywne

Nauczyciele i pracownicy niepedagogiczni podejmują konsekwentne działania w przypadku nagannych zachowań uczniów. Promują właściwe zachowania uczniów poprzez pochwały słowne przed klasą i rodzicami.

Rodzice zwracają się w sytuacjach problemowych najczęściej do wychowawców i pedagogów szkolnych. W zdecydowanej większości są zadowoleni z rozwiązywania problemów ich dzieci.

REKOMENDACJE

Wnioski z ewaluacji Szkolnego Programu Wychowawczo – Profilaktycznego pozwoliły na opracowanie rekomendacji na rok szkolny 2019/2020.

1. Zintensyfikować działania wychowawczo- profilaktyczne w celu zmniejszenia używania wulgaryzmów przez uczniów.
2. Podjąć działania profilaktyczno – wychowawcze przez wychowawców i pedagogów szkolnych w zakresie problematyki zachowań o charakterze depresyjnym (co wynika z obserwacji uczniów, rozmów indywidualnych).
3. Zwiększyć ilość zajęć z zakresu skutecznego odmawiania i radzenia sobie w sytuacjach trudnych.
4. Nadal prowadzić działania o charakterze profilaktycznym z zakresu szkodliwości i wpływu na organizm człowieka substancji psychoaktywnych, napojów energetyzujących, papierosów.
5. Prowadzić działania profilaktyczne z zakresu uzależnienia od gier komputerowych i Internetu.
6. Zachęcać rodziców do udziału w szkoleniach z zakresu pedagogizacji rodziców.

VI. WYCHOWANIE I PROFILAKTYKA - ZADANIA

Wychowanie to proces wspierania wychowanka w rozwoju angażujący dwie osoby: wychowawcę (np. rodzica, nauczyciela, duszpasterza, sąsiada, starszego kolegę/koleżankę) oraz wychowanka (dziecko/nastolatka);

1. pozostające w osobowej relacji,
2. współdziałające w osiąganiu celów wychowawczych tj. pełnej dojrzałości w czterech podstawowych sferach: fizycznej, psychicznej – w tym m.in. emocjonalnej i intelektualnej – społecznej i duchowej.
3. dzielące się odpowiedzialnością za proces wychowawczy.

Ważną rolę w procesie wspierania ucznia w rozwoju spełnia osoba wspierająca – czyli nauczyciel. Wychowawca powinien charakteryzować się określonymi cechami osobowymi oraz umiejętnościami pozwalającymi na wspieranie ucznia w procesie wychowania i profilaktyki.

Są to:

- **umiejętności służące rozumieniu ucznia i okazywaniu mu zrozumienia**, które stanowią podstawę relacji wychowawczej i umożliwiają osobiste spotkanie dwóch różnych osób;
- **umiejętności służące zapewnianiu uczniowi komfortu potrzebnego do budowania poczucia bezpieczeństwa**, które umożliwiają uczniowi podjąć ryzyko zmiany;
- **umiejętności sprzyjające pozytywnemu działaniu ucznia i wprowadzaniu przez niego zmian w swoim zachowaniu.**

Sfery rozwoju ucznia

I . Dojrzałość fizyczna – prowadzenie zdrowego stylu życia

II. Dojrzałość psychiczna – ponoszenie odpowiedzialności za siebie i współodpowiedzialności za innych oraz otaczający świat

III. Dojrzałość społeczna – konstruktywne pełnienie ról społecznych

IV. Dojrzałość duchowa – posiadanie konstruktywnego systemu wartości oraz poczucia sensu życia i istnienia człowieka

Aby każdy proces oddziaływania na ucznia – zarówno w sferze dydaktycznej, jak i wychowawczej – przynosił zamierzone efekty, musi mieć swój początek w poznawaniu ucznia. Stanowi to podstawowy warunek i kryterium doboru treści, metod, środków, budowania płaszczyzny spotkania i kontaktów interpersonalnych. Stąd też poznanie przez wychowawcę preferowanego i urzeczywistnianego systemu wartości staje się pierwszym ogniwem procesu wychowania ku wartościom.

Zadania wychowania ku wartościom znajdujące się po stronie nauczyciela:

1. poznanie przez wychowawcę spektrum wartości preferowanych i urzeczywistnianych przez uczniów;
2. wspomaganie uczniów w poznawaniu wartości i kształtowaniu umiejętności wnikania w istotę wartości, ich znaczenia w życiu człowieka oraz w wartościowaniu rzeczy i zjawisk;
3. wspomaganie uczniów w akceptacji świata wartości;
4. motywowanie ich do wolnego wyboru właściwych wartości;

Zadania wychowania ku wartościom znajdujące się po stronie ucznia:

1. poznanie istoty wartości, ich kategorii oraz znaczenia w życiu człowieka – wzrost wiedzy o wartościach – oraz nabywanie umiejętności wartościowania rzeczy i zjawisk w aspekcie aksjologicznym;
2. akceptacja świata wartości;
3. rozwijanie w sobie potrzeby wyboru wartości i umiejętności kształtowania właściwej hierarchii;

Zadania profilaktyczne:

1. dostarczanie wszystkim odbiorcom wiarygodnych informacji na temat warunków zdrowego życia i występujących zagrożeń,
2. kształtowanie prozdrowotnych wzorców konsumpcyjnych,
3. kształtowanie umiejętności intrapsychicznych (dojrzewanie i kontrolowanie m. in. emocji, motywacji, procesów poznawczych, wolicjonalnych czy samooceny),
4. kształtowanie umiejętności interpersonalnych,
5. kształtowanie umiejętności podejmowania decyzji i rozwiązywania problemów,
6. rozwijanie więzi z grupą społeczną,
7. uczenie odpowiedzialności,
8. rozwijanie środowiska szkolnego i rodzinnego,
9. kształtowanie w środowisku szkolnym norm i reguł sprzyjających zdrowemu życiu i rozwojowi oraz eliminujących możliwość wystąpienia działań dysfunkcyjnych – brak

jednoznacznych granic uniemożliwia nabywanie kontroli własnego zachowania i rozwijanie odpowiedzialności;

10. wczesne rozpoznawanie zagrożeń, diagnozowanie dysfunkcji oraz budowanie sieci wsparcia i pomocy dla osób i grup wysokiego ryzyka – ponieważ brak wczesnej i skutecznej interwencji prowadzi do rozwoju problemów.

Działania profilaktyczne należy prowadzić **na trzech poziomach**:

Działania na pierwszym poziomie (tzw. profilaktyka I stopnia lub profilaktyka uniwersalna) kierowane są do tych wszystkich osób, które nie wykazują jeszcze dysfunkcji w rozwoju lub zachowaniu, ale w ich otoczeniu występują czynniki ryzyka i dlatego należy wyposażyć ich w umiejętności skutecznego przeciwstawiania się niebezpieczeństwom oraz dbania o własne zdrowie i życie.

Działania na drugim poziomie (tzw. profilaktyka II stopnia lub profilaktyka selektywna) kierowane są do osób, w których rozwoju lub zachowaniu pojawiają się pierwsze przejawy zaburzeń, a jej celem jest zahamowanie rozwoju dysfunkcji i przywrócenie funkcjonalności.

Działania na trzecim poziomie (tzw. profilaktyka III stopnia lub profilaktyka skoncentrowana na jednostce) kierowane są do osób, które dzięki oddziaływaniom korekcyjnym, terapeutycznym czy rehabilitacyjnym odzyskały sprawność i funkcjonalność, a teraz wracając do swojego naturalnego środowiska potrzebują wsparcia, które pomoże im w readaptacji i uchroni przed nawrotem trudności.

VIII. EWALUACJA

Ewaluacja programu będzie polegała na systematycznym gromadzeniu informacji na temat prowadzonych działań, w celu ich modyfikacji i podnoszenia skuteczności programu wychowawczo – profilaktycznego. Ewaluacja będzie przeprowadzana raz w roku, w czerwcu.

Ewaluacja przeprowadzana będzie poprzez:

1. Obserwację zachowań uczniów,
2. analizę dokumentacji szkoły – wychowawców, pedagogów szkolnych, nauczycieli,
3. rozmowy z uczniami na spotkaniach indywidualnych z wychowawcami/pedagogami szkolnymi, podczas zajęć lekcyjnych i godzin wychowawczych – sformułowanie wniosków,
4. rozmowy z rodzicami,
5. obserwacja zachowań uczniów, bieżące monitorowanie ich problemów oraz wykaz podejmowanych interwencji,
6. przeprowadzanie ankiet wśród uczniów, rodziców.